

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่มีผลต่อความตั้งใจ ท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

Exploratory Factor Analysis on Tourism Attraction Affecting on Intention to Visit the Agro-Tourism in Prachuap Khiri Khan Province

Received: March 01, 2022

Revised: March 27, 2022

Accepted: April 05, 2022

ปาวริศร ชมภูทอง¹ ประภัสสร วิเศษประภา² ชุตีรัตน์ เจริญสุข³

ณัฐวดี สว่างงาม⁴ และเจนกนิต สุขสัมฤทธิ์⁵

Pawarisorn Chomphoothong, Prapassorn Visespra, Chutirat Charoensuk,

Nuttavadee Swangngam, and Jenkanit Sugsamrit

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) องค์ประกอบเชิงสำรวจศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ 2) อิทธิพลของศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การวิจัยครั้งนี้ใช้การเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับนักท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์จำนวน 384 ราย และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ และการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ สามารถสกัดได้เป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) กิจกรรมและสถานที่ท่องเที่ยวที่โดดเด่น 2) สิ่งอำนวยความสะดวก 3) ความสะอาด ปลอดภัยของสถานที่พัก และ 4) ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งสามารถนำมาสร้างเป็นชุดปัจจัยที่มีชื่อว่า EASE โดยผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ พบว่า ตัวแปรกิจกรรมและสถานที่ท่องเที่ยวที่โดดเด่น และความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีอิทธิพลต่อความตั้งใจท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

คำสำคัญ: การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ, การท่องเที่ยวเชิงเกษตร, จังหวัดประจวบคีรีขันธ์, ความตั้งใจท่องเที่ยว, ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง; Graduate student of Master of Business Administration program, Ramkhamhaeng University; Email: a.pawarisorn@gmail.com

^{2,3,4,5} อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง; Lecturer, Faculty of Management Science, Muban Chombueng Rajabhat University; Email: prapassorn.vis@gmail.com², chutirat.chu3824@gmail.com³, nuttavadee.59@gmail.com⁴, Janekanit.js@gmail.com⁵

ABSTRACT

In this research investigation, the researchers study an exploratory factor analysis of the agro-tourism potential in Prachuap Khiri Khan province and examine the effects of the tourist attraction potential on travel intention for agro-tourism in Prachuap Khiri Khan province.

Data were collected from 384 tourists who had experience of agro-tourism in Prachuap Khiri Khan province using a questionnaire. Data analysis was conducted using exploratory factor analysis (EFA) and multiple regression analysis. The exploratory factor analysis extracted the following four factors: (1) outstanding activities and tourist attractions; (2) facilities; (3) cleanliness and safety of accommodations; and (4) ease to access tourist attractions. All of these could create a factor set called EASE. The multiple regression analysis found that the variable of outstanding activities and tourist attractions and ease to access tourist attractions exhibited influence on the travel intention for agro-tourism in Prachuap Khiri Khan province.

Keywords: Exploratory Factor Analysis, Agro-Tourism, Prachuap Khiri Khan Province, Travel Intention, Tourist Attraction Potential

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมที่มีฐานการผลิตทางการเกษตรเพื่อส่งออกเป็นจำนวนมาก เห็นได้จากจำนวนประชากรไทยที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักที่มีปริมาณมากกว่า 7 ล้านครัวเรือน ในปี 2563 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2564) ภายใต้รูปแบบการเกษตรที่มีความหลากหลาย มีองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งผลให้รูปแบบการเกษตรของไทยมีความน่าสนใจ สะท้อนผ่านกิจกรรมการเกษตรในทุกระดับ ทั้งการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ การประมง การเกษตรและป่าไม้ หรือการเกษตรแบบผสมผสาน ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนสร้างความดึงดูดใจและประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวได้ไม่น้อย (กรมการท่องเที่ยว, 2557) ทั้งนี้ กระแสการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกลายเป็นการท่องเที่ยวกระแสหลักหลังการแพร่ระบาดของโควิด-19 โดยผู้เชี่ยวชาญหลายคนมีความเห็นว่า การท่องเที่ยวรูปแบบนี้ตอบโจทย์ทั้งการหลีกเลี่ยงพื้นที่ชุมนุมหนาแน่น ได้ประสบการณ์กึ่งผจญภัย ได้เรียนรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ โดยกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้คือจุดหมายที่น่าจะได้ประโยชน์จากแนวทางนี้มากที่สุด (Pattarat, 2564)

กรมการท่องเที่ยว (2557) เสนอว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นทางด้านการเรียนรู้วิถีเกษตรกรรม โดยอาจให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้ด้านการเกษตรและวิถีการดำรงชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี และเป็นการนำทรัพยากรที่มีอยู่ มาใช้ประโยชน์เพื่อสร้างรายได้แก่ครอบครัว และชุมชน การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและภูมิปัญญาท้องถิ่น จะเป็นเครื่องมือใน

การอนุรักษ์ควบคู่กับการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนตลอดไป สะท้อนให้เห็นว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้นมีส่วนสำคัญต่อการสนับสนุน พลิกฟื้น และรักษาวิถีชีวิตพื้นบ้านของเกษตรกรชาวไทยในชุมชนต่าง ๆ ทั้งนี้เมื่อกล่าวถึงแหล่งเรียนรู้ หรือแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เดินทางไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร หนึ่งในนั้นต้องมีจังหวัดประจวบคีรีขันธ์อย่างแน่นอน

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้รับสมญาจาก การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยว่าเป็น “เมืองสามอ่าว” ที่รายล้อมรอบเมืองประจวบ ประกอบด้วยอ่าวน้อย อ่าวประจวบ และอ่าวมะนาว ที่ตั้งเรียงรายติดต่อกันในแนวทิศเหนือ-ทิศใต้ มีแหล่งท่องเที่ยวขึ้นชื่ออย่างชายหาดหัวหิน ชายหาดปราณบุรี สามารถเดินทางได้อย่างหลากหลายทั้งรถส่วนตัว รถโดยสารประจำทาง รถตู้โดยสารประจำทาง หรือรถไฟขึ้นอยู่กับความสะดวกของนักท่องเที่ยวแต่ละราย แต่เมื่อพิจารณาให้ดีแล้ว จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ยังพื้นที่แหล่งเรียนรู้ตามโครงการพระราชดำริ รวมถึง แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่น่าสนใจ เช่น วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวอ่างเก็บน้ำคลองบึงย่านบางชี้อ วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านทุ่งสะท้อน วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและโฮมสเตย์ชุมชนบ้านห้วยยาง ศูนย์วิจัยหม่อมเจ้าสิทธิพรกฤดากร พระบิดาแห่งการเกษตรไทย “ฟาร์มบางเบิด” แต่ก็ยังมีนักท่องเที่ยวน้อยคนนักที่จะรู้จักแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเหล่านี้ การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้เป็นที่รู้จัก จะช่วยเพิ่มโอกาสทางธุรกิจให้กับผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ รวมถึงเพิ่มแหล่งท่องเที่ยวและแหล่งเรียนรู้ให้กับจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ในอีกทางหนึ่ง

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยใช้แนวคิดศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 5A ได้แก่ 1) สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) 2) ความสะดวกในการเดินทาง (Accessibility) 3) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) 4) การบริการที่พัก (Accommodation) และ 5) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) (Dickman, 1996) ก่อนนำมาสกัดด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) เพื่อให้ได้ชุดปัจจัยที่มีความเหมาะสม สอดคล้องกับบริบทของนักท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการศึกษาที่ได้จะสามารถนำไปใช้กำหนดแนวทางและสร้างโอกาสการแข่งขันให้กับผู้ประกอบการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อดึงดูดใจนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบเชิงสำรวจศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่มีผลต่อความตั้งใจท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

นิยามศัพท์

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง การท่องเที่ยวเพื่อศึกษาเรียนรู้ และเข้าใจวิถีการทำเกษตรในรูปแบบต่าง ๆ ตามแต่ละท้องที่ ผ่านกิจกรรม การมีส่วนร่วม และสถานที่ท่องเที่ยวลักษณะต่าง ๆ

ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ความพร้อมและความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว ซึ่งจะประกอบไปด้วยปัจจัยต่าง ๆ ที่สำคัญ ได้แก่ ความสะดวกในการเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวก สิ่งดึงดูดใจ การบริการที่พัก และกิจกรรมการท่องเที่ยว

ความตั้งใจท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง ความคาดหวังอันเป็นผลลัพธ์จากกระบวนการด้านจิตใจที่นำไปสู่การเลือกท่องเที่ยวในสถานที่ที่แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วย ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว และความตั้งใจท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เคยท่องเที่ยวเชิงเกษตรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เนื่องจากไม่ทราบจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่แน่นอน ผู้วิจัยจึงใช้การคำนวณกลุ่มตัวอย่างตามวิธีการของ Cochran (2007) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้จำนวนตัวอย่างเท่ากับ 384 ตัวอย่าง

ขอบเขตด้านระยะเวลาและสถานที่ การศึกษาครั้งนี้เริ่มศึกษาตั้งแต่เดือน ธันวาคม 2563 ถึง กุมภาพันธ์ 2564 โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ณ สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เช่น ชายหาดหัวหิน ชายหาดปราณบุรี วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านทุ่งสะท้อน และวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและโฮมสเตย์ชุมชนบ้านห้วยยาง เป็นต้น

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro-tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการเรียนรู้วิถีเกษตรกรรม โดยจะให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้ด้านการเกษตร และวิถีการดำรงชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี และเป็นการนำทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์ เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวและชุมชน การท่องเที่ยวเชิงเกษตร และภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งจะเป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์ควบคู่กับการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนตลอดไป (ธงชัย ศรีเบญจโชติ, 2561) นอกจากนั้นยังเป็นการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวที่สนใจ ได้เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนภาคการทำเกษตรกรรม เพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตของชาวบ้าน วัฒนธรรม ประเพณี วัฒนธรรม และความเป็นอยู่ของชาวบ้านในชนบท (อรุณศรี นามสุข, 2553)

ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว สถานที่ในแหล่งท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์สำหรับการท่องเที่ยว จะต้องประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก 5A ได้แก่ 1) สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) 2) ความสะดวกในการเดินทาง (Accessibility) 3) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) 4) การบริการที่พัก (Accommodation) และ 5) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) ซึ่งสิ่งดึงดูดใจ (Attraction) จัดเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอย่างมาก เพราะเป็นสิ่งจูงใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว ณ สถานที่นั้น ๆ ส่วนประกอบอื่นก็มีความสำคัญเช่นกัน อาทิ การคมนาคม ความสะดวกในการเดินทาง เพราะถึงแม้ว่าสถานที่ท่องเที่ยวจะมีความที่น่าสนใจเพียงใด แต่สิ่งเหล่านั้นอาจจะไม่มีประโยชน์ หากนักท่องเที่ยวไม่สามารถเดินทางไปยังสถานที่นั้นได้อย่างสะดวก (Dickman, 1996)

ความตั้งใจท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ความตั้งใจท่องเที่ยวนั้น เกี่ยวข้องกับคำว่า ความตั้งใจเชิงพฤติกรรม (behavioral intentions) หมายถึง ผลลัพธ์จากกระบวนการด้านจิตใจที่นำไปสู่การกระทำหรือการเปลี่ยนแปลงแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรมของบุคคล (Haward, 1994) Makhdoomi and Baba (2019) เสนอว่า ความตั้งใจเชิงพฤติกรรมนั้น หมายถึง ความคาดหวังในการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมสำหรับสินค้าหรือบริการที่แตกต่างกัน จึงอาจสรุปได้ว่า ความตั้งใจท่องเที่ยว คือ ความคาดหวังอันเป็นผลลัพธ์จากกระบวนการด้านจิตใจที่นำไปสู่การเลือกท่องเที่ยวในสถานที่ที่แตกต่างกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง: กาญจนาวรร โตรภพ และพิเศษ ชัยดิเรก (2563) ศึกษาเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ รวบรวมข้อมูลจากบุคลากรภาครัฐที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการท่องเที่ยว และผู้ประกอบการการท่องเที่ยวของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 179 คน ปัจจัยการท่องเที่ยวในด้านผลิตภัณฑ์ ราคา การส่งเสริมการตลาด และด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อย่างยั่งยืน ขณะเดียวกันผลการศึกษาดังกล่าวยังพบอีกว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

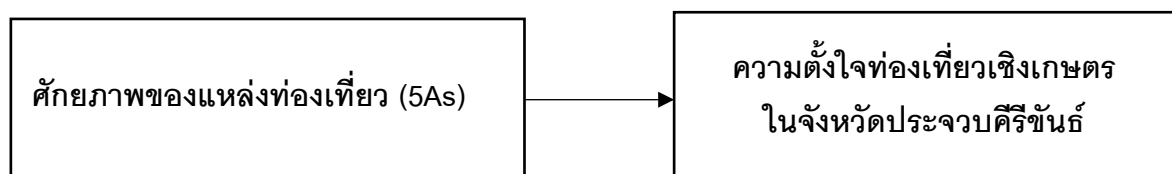
ธนิตชา ชัยชัชวาลประทีป และชวลีย์ ณ ถลาง (2563) ศึกษาเรื่องยุทธศาสตร์แบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อดำรงรักษาความเป็นเมืองเป้าหมายของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพที่รวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และนักวิชาการ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา พบว่า การดำรงรักษาความเป็นแหล่งท่องเที่ยวเป้าหมายของอำเภอหัวหินให้ยั่งยืน ประกอบด้วย 1) การส่งเสริมให้อำเภอหัวหินดำรงรักษาความเป็นเมืองเป้าหมายทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 2) การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและบริการทางการท่องเที่ยว 3) การบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน และ 4) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อดำรงรักษาความเป็นเมืองเป้าหมาย

วิจิตรา บุญแล เสรี วงษ์มณฑา ชวลีย์ ณ ถลาง และกาญจน์ภา พงศ์พนรัตน์ (2564) ศึกษาเรื่อง การศึกษาศักยภาพองค์ประกอบของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดจันทบุรี เป็น การศึกษาเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคชุมชน และ นักวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า 1) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดจันทบุรีเป็นแหล่งท่องเที่ยวเมืองรอง ที่มีศักยภาพสูง เนื่องจากมีวิถีถิ่นและแหล่งธรรมชาติ เอกลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว ภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว และบุคลากรแหล่งท่องเที่ยว มีอัตราการเติบโตใกล้เคียงกับเมืองหลัก มีสถานที่ท่องเที่ยวทุกประเภท คือ มีทั้งการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เชิงวัฒนธรรม รวมทั้งมีแหล่งประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน 2) พบว่าการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัด จันทบุรีมีศักยภาพที่เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว แต่ควรได้รับการพัฒนาเพิ่มเติมในศักยภาพ ทางด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) และด้านกิจกรรม (Activities) ซึ่งสิ่งเหล่านี้ ล้วนเป็นมี ความสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดจันทบุรี

สมมติฐานการวิจัย

องค์ประกอบของศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจท่องเที่ยวเชิงเกษตรใน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรในการศึกษาค้นครั้งนี้ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เคยท่องเที่ยว เชิงเกษตรในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เนื่องจากไม่ทราบจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่แน่นอน ผู้วิจัยจึงใช้การคำนวณ กลุ่มตัวอย่างตามวิธีการของ Cochran (2007) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้เท่ากับ 384 ราย

เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถาม โดยมีคำถามคัดกรองว่า ผู้ที่ตอบแบบสอบถามเคยท่องเที่ยว เชิงเกษตรในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์หรือไม่ ก่อนนำไปสู่คำถามในส่วนอื่น ๆ แบบสอบถามที่ใช้ใน การศึกษาเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) ใช้เกณฑ์การแปลค่าของ Best and Kahn (1993) โดยระดับความสำคัญมากที่สุด/เห็นด้วยมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51-5.00)

ระดับความสำคัญมาก/เห็นด้วยมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51-4.50) ระดับความสำคัญปานกลาง/เห็นด้วยปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.51-3.50) ระดับความสำคัญน้อย/เห็นด้วยน้อย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.51-2.50) และระดับความสำคัญน้อยที่สุด/เห็นด้วยน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-1.50)

ผู้วิจัยได้ทดสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) เพื่อให้สามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อปรับปรุงแก้ไข และตรวจสอบความเที่ยงตรงด้วยค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง โดยทุกข้อคำถามในการศึกษาค้างนี้ค่าเท่ากับ 1 เกินกว่าเกณฑ์ 0.5 แสดงว่า ข้อคำถามมีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา จากนั้นตรวจสอบความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม (reliability) ของแบบสอบถาม ด้วยวิธีวัดความสอดคล้องภายใน (internal consistency) โดยทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 ราย และใช้ค่าสถิติสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) พบว่า ตัวแปรศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.700-0.825 และตัวแปรความตั้งใจท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.734 ซึ่งสูงกว่า 0.7 แสดงว่า แบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือ สามารถนำไปศึกษาต่อได้

การวิเคราะห์ข้อมูล นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาตรวจสอบความถูกต้อง จากนั้นนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาจัดหมวดหมู่ เข้ารหัส และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมการคำนวณค่าสถิติสำเร็จรูปด้วยคอมพิวเตอร์ ด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) เพื่อสกัดองค์ประกอบและลดจำนวนข้อคำถามหรือตัวบ่งชี้ ก่อนการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อคำถามของปัจจัยศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอันเป็นเป้าหมายของการศึกษา ว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ โดยใช้ค่าดัชนี Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy: KMO และ ค่า Bartlett's test of Sphericity เพื่อหาข้อสรุปว่า ข้อมูลมีความเหมาะสมในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจหรือไม่ ผลการทดสอบพบว่า ค่า KMO ของศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว เท่ากับ 0.951ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.5 และเข้าสู่ 1.0 สรุปได้ว่า ข้อมูลมีความเหมาะสมที่จะใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบ และผลการทดสอบค่า Bartlett's test of Sphericity พบว่า มีค่านัยสำคัญเท่ากับ 0.001 แสดงว่า ตัวบ่งชี้ต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กัน นำไปวิเคราะห์ต่อไป

ต่อมาผู้วิจัยได้สกัดองค์ประกอบด้วยการวิเคราะห์ส่วนประกอบสำคัญ (Principle Axis Factory: PAF) โดยกำหนดค่าไอเกน (Eigen value) มากกว่า 1 และคำนวณค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) ด้วยวิธีหมุนแกนแบบตั้งฉาก (Varimax) และคัดเลือกองค์ประกอบด้วยค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่มากกว่า 0.5 ขึ้นไป ส่วนตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักน้อยกว่า 0.5 จะทำการตัดออกไปทั้งหมด และได้ทดสอบตามขั้นตอนข้างต้นซ้ำอีกครั้ง เพื่อให้ได้ตัวแปรข้อคำถามตามน้ำหนักองค์ประกอบที่กำหนด (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2554)

ตาราง 1 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบภายหลังการหมุนแกน

ตัวแปรข้อคำถาม/องค์ประกอบ	องค์ประกอบ			
	1	2	3	4
องค์ประกอบ 1 กิจกรรมและสถานที่ท่องเที่ยวที่โดดเด่น				
1. ความสนใจสถานที่ท่องเที่ยวที่ความโดดเด่นด้านเทคโนโลยีการเกษตร และมีองค์ความรู้เฉพาะ	0.660			
2. ความสนใจสถานที่ท่องเที่ยวที่ความโดดเด่นด้านเศรษฐกิจพอเพียง และภูมิปัญญาท้องถิ่น	0.744			
3. ความสนใจสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นและหลากหลายของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร	0.556			
4. ความสนใจสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นและหลากหลายของกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว	0.563			
5. ความชื่นชอบการมีกิจกรรมระยะสั้นให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมระหว่างการเดินทางมาท่องเที่ยว	0.504			
6. ความชื่นชอบกิจกรรมการเรียนรู้วิถีชีวิตของคนในชุมชน	0.715			
7. ความชื่นชอบให้มีการแสดงสินค้าหรือสาธิตการทำสวน	0.713			
8. ความต้องการให้มีการแนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของสถานที่ท่องเที่ยว	0.747			
9. ความต้องการให้มีกิจกรรมที่เกี่ยวกับการให้ความรู้ในการทำเกษตรอินทรีย์แบบชาวบ้าน	0.765			
10. ความต้องการให้มีการนำเที่ยวและการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว	0.688			
องค์ประกอบ 2 สิ่งอำนวยความสะดวก				
11. การให้ความสำคัญกับแหล่งท่องเที่ยวที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า ประปา ถนน ระบบการสื่อสารต่าง ๆ เป็นต้น	0.707			
12. การให้ความสำคัญกับสิ่งอำนวยความสะดวก ในการใช้บริการ เช่น เครื่องมือและอุปกรณ์ในการให้บริการ	0.707			
13. การให้ความสำคัญกับการมีเจ้าหน้าที่คอยอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว	0.723			
14. การให้ความสำคัญกับร้านค้า ร้านอาหาร หรือร้านขายของฝากโดยรอบสถานที่ท่องเที่ยว	0.681			
องค์ประกอบ 3 ความสะอาด ปลอดภัยของสถานที่พัก				
15. สถานที่พักควรให้ความสำคัญกับเรื่องความสะอาด			0.801	
16. สถานที่พักควรให้ความสำคัญกับระบบรักษาความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยว			0.734	
17. สถานที่พักมีหลากหลายระดับราคา และเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว			0.520	

ตาราง 1 (ต่อ)

ตัวแปรข้อคำถาม/องค์ประกอบ	องค์ประกอบ			
	1	2	3	4
องค์ประกอบ 4 ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว				
18. การคำนึงถึงการเดินทาง ไปยังสถานที่ท่องเที่ยวเป็นสำคัญ				0.620
19. สถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตร ควรตั้งอยู่ในสถานที่ที่สามารถเดินทางได้สะดวก				0.700
20. การให้ความสำคัญกับระยะทาง ในการเดินทางท่องเที่ยวในแต่ละครั้ง				0.735
21. สถานที่ท่องเที่ยวควรอยู่ไม่ไกลจากโรงแรมที่พัก				0.698
22. สถานที่ท่องเที่ยวที่มีจุดรถเพียงพอดต่อความต้องการ				0.521

จากการวิเคราะห์ EFA ดังตาราง 1 พบว่า ตัวแปรศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวสามารถจัดรวมเป็น องค์ประกอบใหม่ได้ 4 องค์ประกอบ โดยองค์ประกอบทั้ง 4 สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรข้อคำถามทั้งหมด (Explain Variance-Cumulative) ได้ร้อยละ 61.94 และแต่ละองค์ประกอบสามารถอธิบายความแปรปรวน (Explain Variance Per Factor) ได้ระหว่างร้อยละ 4.02 ถึง 44.67 แต่ละองค์ประกอบมีค่าไอเกนระหว่าง 1.05 ถึง 11.69 โดยตัวแปรข้อคำถามทั้ง 22 ข้อยังคงอยู่ครบทุกข้อ แต่ละข้อคำถามจะมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.504 – 0.801 โดยในแต่ละองค์ประกอบจะประกอบด้วยตัวแปรข้อคำถามระหว่าง 3- 10 ข้อ สรุปการวิเคราะห์ EFA ปัจจัยศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว พบว่าจากตัวแปรข้อคำถามทั้ง 22 ข้อ สามารถสกัดได้เป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) กิจกรรมและสถานที่ท่องเที่ยวที่โดดเด่น (Activities and Attraction: EVENT) 2) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities: AMENITY) 3) ความสะอาด ปลอดภัยของสถานที่พัก (Safe and Sound: SAFE) และ 4) ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Ease to access: EASY) ซึ่งสามารถนำมาสร้างเป็นชุดปัจจัยที่มีชื่อว่า EASE

ต่อมาผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบที่สกัดได้มาวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่ออธิบายถึงอิทธิพลของศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่มีผลต่อความตั้งใจท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยความถูกต้องด้านการจำแนก (discriminant validity) ของมาตรวัดพิจารณาได้จาก $\sqrt{AVE}$ ซึ่งเป็นดัชนีชี้วัดความถูกต้องด้านการจำแนกของแต่ละตัวแปร ที่ต้องมีค่าสูงกว่าค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (cross construct correlation) ในสดมภ์ (column) เดียวกัน ขณะที่ค่าความเชื่อถือได้ของมาตรวัดให้พิจารณาจากค่า composite reliability (CR) ซึ่งควรจะต้องสูงกว่า 0.7 ขึ้นไป (Fornell & Larcker, 1981) สุดท้ายคือ ค่า VIF (Variance Inflation Factor) เป็นค่าที่จะสะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลรวมของตัวแปรทำนายในตัวแบบเส้นตรง ภาวะร่วมของตัวแปรในตัวแบบเส้นตรง (multicollinearity) คือ การอธิบายว่าตัวแปรทำนายที่อยู่ในตัวแบบนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างไร ซึ่งควรมีค่าต่ำกว่า 5 หรือบางกรณีอาจจะสูงกว่า 5 ได้แต่ไม่ควรเกิน 10 (Hair, Tatham, & Anderson, 1998)

เพื่อแสดงให้เห็นว่า ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาไม่มีปัญหาภาวะร่วมของตัวแปรแบบเส้นตรง โดยผลการทดสอบแสดงให้เห็นว่าทุกตัวแปรผ่านเกณฑ์ดังกล่าวได้เป็นอย่างดี จึงสามารถนำไปทดสอบสมมติฐานต่อไปได้ ดังตาราง 2

ตาราง 2 ความถูกต้องด้านการจำแนก และด้านการบรรจบของมาตรวัด

ตัวแปร	composite reliability	Inter-construct correlation and $\sqrt{AVE}$			
		EVENT	AMENITY	SAFE	EASE
EVENT	0.889	0.671			
AMENITY	0.797	0.630	0.705		
SAFE	0.731	0.590	0.569	0.695	
EASY	0.791	0.606	0.687	0.544	0.659
VIF		2.022	2.291	1.748	2.149

หมายเหตุ: ตัวเลขเฉียงทึบ คือ $\sqrt{AVE}$ หมายถึง ดัชนีสำหรับวัดความถูกต้องเชิงจำแนก

ผลการวิจัย

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุประมาณ 20-30 ปี เกือบ 2 ใน 3 มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี รองลงมาคือ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรีตามลำดับ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน/ลูกจ้าง รองลงมาคือ ธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการ และข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างกว่าครึ่งหนึ่งมีรายได้ประมาณ 15,001 – 45,000 บาท (ร้อยละ 65.60) และมีระดับการรับรู้ในด้านต่าง ๆ ดังตาราง 3

ตาราง 3 สถิติพรรณนาตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย (n = 384)

รายการ	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว	2.90	5.00	4.35	0.47
กิจกรรมและสถานที่ท่องเที่ยวที่โดดเด่น	2.90	5.00	4.32	0.54
สิ่งอำนวยความสะดวก	1.75	5.00	4.27	0.62
ความสะดวก ปลอดภัยของสถานที่พัก	3.00	5.00	4.50	0.51
ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	2.40	5.00	4.31	0.55
ความตั้งใจท่องเที่ยวเชิงเกษตร	2.33	5.00	4.22	0.57

ผลจากตาราง 3 ผลการวิเคราะห์สถิติพรรณนา ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีระดับการรับรู้ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35) และเมื่อพิจารณาในแต่ละ

องค์ประกอบพบว่า ทุกตัวแปรมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก กล่าวคือ ความสะอาด ปลอดภัยของสถานที่พัก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50) กิจกรรมและสถานที่ท่องเที่ยวที่โดดเด่น (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32) ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31) และ สิ่งอำนวยความสะดวก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27) ตามลำดับ นอกจากนี้ความตั้งใจท่องเที่ยวเชิงเกษตรก็มีการรับรู้ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22)

ผู้วิจัยได้นำตัวแปรข้างต้นมาเข้าสมการเพื่อวิเคราะห์ถดถอยพหุ ประกอบด้วย กิจกรรมและสถานที่ท่องเที่ยวที่โดดเด่น สิ่งอำนวยความสะดวก ความสะอาด ปลอดภัยของสถานที่พัก และ ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และตัวแปรตามได้แก่ ความตั้งใจท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ดังสมการที่ 1

$$\text{BEHAVE} = 0.612 + 0.716\text{EVENT} - 0.054\text{AMENITY} - 0.012 (\text{SAFE}) + 0.184\text{EASY} \dots\dots\dots(1)$$

$$(0.3176) \quad (13.759) \quad (-1.127) \quad (-0.231) \quad (3.526)$$

$$R = 0.745, R^2 = 0.555, \text{SEE} = 0.384, F = 118.158, \text{Sig } F = 0.001^*$$

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุพบว่า ตัวแปรกิจกรรมและสถานที่ท่องเที่ยวที่โดดเด่น และความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีอิทธิพลต่อความตั้งใจท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ของนักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ขณะที่ ตัวแปรสิ่งอำนวยความสะดวก และตัวแปรความสะอาด ปลอดภัยของสถานที่พัก ไม่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามแต่อย่างใด ทั้งนี้ ตัวแปรกิจกรรมและสถานที่ท่องเที่ยวที่โดดเด่น และความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของความตั้งใจท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้ร้อยละ 74.5

สรุปและอภิปรายผล

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง อายุประมาณ 20-30 ปี มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี ทำงานเป็นพนักงานบริษัทเอกชน และมีรายได้ในระดับปานกลาง โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ช่วงคนโสด ตามวงจรชีวิตครอบครัว (Family life cycles) ที่เป็นกลุ่มคนวัยเริ่มทำงานและมีรายได้ค่อนข้างมาก ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่เป็นไปเพื่อการใช้ชีวิตของตนเองเป็นหลัก เช่น ค่าอาหาร ค่าที่พัก และสิ่งบันเทิงต่าง ๆ เช่น การท่องเที่ยว หรือการสังสรรค์กับเพื่อนฝูง (ชูชัย สมितिไกร, 2563) สอดคล้องกับแนวคิดของ Mothersbaugh, Hawkins, Kleiser, Mothersbaugh, and Watson (2020) ที่เสนอว่า ช่วงวัยนี้อยู่ในกลุ่มที่เรียกว่า “คนโสด” (Single) ถึงจะมีรายได้ไม่น้อย แต่ก็ยังมีค่าใช้จ่ายประจำไม่มากนัก ใช้ชีวิตอย่างกระตือรือร้น (Active) อยู่กับกลุ่มเพื่อน ชอบเข้าสังคม ด้วยเหตุนี้ จึงถือเป็นกลุ่มลูกค้าสำคัญของธุรกิจท่องเที่ยวและความบันเทิงต่าง ๆ

ผลของการสกัดองค์ประกอบพบว่า สามารถสกัดได้เป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) กิจกรรมและสถานที่ท่องเที่ยวที่โดดเด่น (completeness of Furniture: EVENT) 2) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities: AMENITY)

3) ความสะอาด ปลอดภัยของสถานที่พัก (Safe and Sound: SAFE) และ 4) ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Ease to access to attraction : EASY) ซึ่งสามารถนำมาสร้างเป็นชุดปัจจัยที่มีชื่อว่า EASE

ปัจจัยที่ 1 เป็นรูปแบบการส่งเสริมกิจกรรมและสถานที่ท่องเที่ยวที่โดดเด่น เช่น การจัดแสดงเทคโนโลยีด้านการเกษตร แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง หรือวิถีชีวิตจากภูมิปัญญา ร่วมกับการทำกิจกรรมที่หลากหลายที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ถือเป็นผลรวมของสิ่งที่ดึงดูดใจ (Attraction) และกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) ตามแนวคิดศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว (Dickman, 1996) และถือเป็นผลิตภัณฑ์ (Product) สำคัญของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Kotler & Armstrong, 2016)

ปัจจัยที่ 2 เป็นการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้กับนักท่องเที่ยว เช่น การจัดหาเจ้าหน้าที่คอยให้บริการ การจัดหาร้านค้า ร้านอาหาร หรือร้านขายของฝาก ตลอดจน การจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน เช่น ระบบไฟฟ้า น้ำประปา รวมถึงระบบการสื่อสารที่ดี เป็นตัวแทนของสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ตามแนวคิดศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว (Dickman, 1996) และถือเป็นผลรวมระหว่าง ปัจจัยบุคคล (People) และลักษณะทางกายภาพ (Physical evidence) ตามแนวคิดของส่วนประสมทางการตลาด (Kotler & Armstrong, 2016) ที่ช่วยสร้างเอกลักษณ์และเติมเต็มประสบการณ์การท่องเที่ยวที่ดีให้กับนักท่องเที่ยว

ปัจจัยที่ 3 คือ การจัดเตรียมความสะดวก ความพร้อม และความปลอดภัยของสถานที่พัก ทั้งนี้ สถานที่พักเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญสำหรับการท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการท่องเที่ยวในสถานที่ห่างไกล ที่ไม่สามารถเดินทางไปกลับได้ในวันเดียว การจัดหาสถานที่ท่องเที่ยวที่มีสะอาด ปลอดภัย และเพียงพอต่อการให้บริการนักท่องเที่ยวจึงเป็นประเด็นที่ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรต้องให้ความสำคัญ ปัจจัยนี้เป็นตัวแทนของ การบริการที่พักร (Accommodation) ตามแนวคิดศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว (Dickman, 1996) และยังเป็นเครื่องสะท้อนลักษณะทางกายภาพ (Physical evidence) ที่ช่วยสร้างประสบการณ์ที่ดีให้กับลูกค้า ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น (Kotler & Armstrong, 2016)

ปัจจัยที่ 4 คือ ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจาก การท่องเที่ยวขึ้นเป็นการเดินทางเพื่อออกไปสัมผัสประสบการณ์ใหม่ ๆ ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวจึงเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ระยะทางของแหล่งท่องเที่ยวถือเป็นอีกปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจวางแผนท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว การคำนึงถึงวิธีการเดินทาง การเข้าถึง และทำเลที่ตั้งจึงเป็นส่วนสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสถานที่ท่องเที่ยว สอดคล้องกับแนวคิดส่วนประสมทางการตลาดด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) ที่กล่าวถึงความสำคัญของทำเลที่ตั้ง (Location) ต่อความสำเร็จของธุรกิจ (Kotler & Armstrong, 2016) อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวด้านความสะดวกในการเดินทาง (Accessibility) ที่แม้ว่าสถานที่ท่องเที่ยวจะมีความที่น่าสนใจเพียงใด แต่อาจจะมีประโยชน์ หากนักท่องเที่ยวไม่สามารถเดินทางไปยังสถานที่นั้นได้อย่างสะดวก (Dickman, 1996)

ผลการวิเคราะห์หัตถดอยพหุ พบว่า ตัวแปรกิจกรรมและสถานที่ท่องเที่ยวที่โดดเด่น และความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีอิทธิพลต่อความตั้งใจท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ของนักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ขณะที่ ตัวแปรสิ่งอำนวยความสะดวก และตัวแปรความสะดวกปลอดภัยของสถานที่พัก ไม่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามแต่อย่างใด

ทั้งนี้ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่กำลังเป็นกระแสหลังจาก COVID-19 โดยผู้เชี่ยวชาญหลายคนมีความเห็นว่า การท่องเที่ยวในลักษณะนี้ตอบโจทย์ทั้งการหลีกเลี่ยงพื้นที่ชุมชนหนาแน่น ได้ประสบการณ์ถึงผจญภัย ได้เรียนรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ โดยกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้คือจุดหมายที่น่าจะได้ประโยชน์จากแนวทางนี้มากที่สุด (Pattarat, 2564) ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาถึงนิยามของ กรมการท่องเที่ยว (2557) พบว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นทางการเรียนรู้วิถีเกษตรกรรม โดยอาจให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ให้เกิดการเรียนรู้ด้านการเกษตรและวิถีการดำรงชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี และเป็นการนำทรัพยากรที่มีอยู่ มาใช้ประโยชน์เพื่อสร้างรายได้แก่ครอบครัวและชุมชน จะเห็นได้ว่า กิจกรรมการเรียนรู้วิถีชีวิตพื้นบ้านแบบมีส่วนร่วมจากสถานที่จริง นับเป็นจุดขายสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร จะสังเกตได้ว่า ความสอดคล้องของกิจกรรม และสถานที่ท่องเที่ยวถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชม แต่อย่างไรก็ตาม หากแหล่งท่องเที่ยวอยู่นอกห่างไกล เข้าถึงได้ยากก็อาจกลายเป็นปัจจัยยับยั้งความตั้งใจท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวให้ลดลงได้

ด้วยเหตุนี้ นักวิชาการบางท่าน (Biswas, Omar, & Rashid-Radha, 2020; Hossain, & Islam, 2019; Nasir, Mohamad, Ghani, & Afthanorhan, 2020) จึงชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของสิ่งดึงดูดใจ และ ความสะดวกในการเดินทางที่มีอิทธิพลกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว เช่นเดียวกับ ผลการศึกษาของ Samaraweera and Upekshani (2019) ที่สรุปว่า ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 5 องค์ประกอบนั้นต่างมีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในทุกด้าน อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาเดียวกันนี้ ชี้ให้เห็นว่า ระดับความมีอิทธิพลของ กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) และ ความสะดวกในการเดินทาง (Accessibility) มีอิทธิพลอย่างมากต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเมื่อเทียบกับองค์ประกอบของศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอื่น เช่นเดียวกับ ผลการศึกษาของ กาญจนพร ไตรภพ และพิเศษ ชัยดิเรก (2563) และ ธนิชชา ชัยชัชวาล ประทีป และชวลีย์ ณ ถลาง (2563) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของจังหวัด และควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ในทำนองเดียวกัน ผลการศึกษาของวิจิตรา บุญแล และคณะ (2564) ที่ศึกษาเกี่ยวกับ ศักยภาพองค์ประกอบของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดจันทบุรี พบว่า จังหวัดจันทบุรีเป็นแหล่งท่องเที่ยวเมืองรองที่มีศักยภาพสูง แต่ผู้ที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวควรเพิ่มเติมศักยภาพการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) และกิจกรรม (Activities) เนื่องจากเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด

อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่า สิ่งอำนวยความสะดวก และความสะอาด ปลอดภัยของสถานที่พัก ไม่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยว แตกต่างจากผลการศึกษาในอดีตที่พบว่า สิ่งอำนวยความสะดวก อาทิ ระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน ร้านค้า ธนาคาร (Dwyer, Mellor, Livaic, Edwards, & Kim, 2004; Chen & Chen, 2010; Samaraweera & Upekshani, 2019) รวมถึงความสะอาด ถูกหลักอนามัย (cleanliness and hygiene) ปลอดภัยและสวัสดิภาพของนักท่องเที่ยว (safe and security) (Dar, 2018; Jeyamugan, 2018) ล้วนส่งผลต่อความพึงพอใจและการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันของแหล่งท่องเที่ยว แต่เมื่อมองย้อนกลับมาพิจารณาถึงทำเลที่ตั้งของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จะพบว่าใกล้กับกรุงเทพมหานคร ทำให้สามารถเดินทางไป-กลับได้โดยสะดวก อีกทั้ง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์เป็นจังหวัดที่มีขนาดไม่ใหญ่นัก จนนักท่องเที่ยวสามารถเลือกเที่ยวแบบ “One day trip” หรือ “วันเดียวเที่ยวประจวบ” ตามคำแนะนำของจังหวัดได้ (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด, 2550) ขณะเดียวกัน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์เอง ยังขึ้นชื่อด้านแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จนการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยขนานนามให้ว่า “เมืองสามอ่าว” โดยมีจุดท่องเที่ยวที่สำคัญคือ ชายหาดหัวหิน-ปราณบุรี ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวนิยมพักค้างแรม เป็นไปได้ว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้นอาจเป็นส่วนหนึ่งของทริประยะสั้นแบบวันเดียว (One day trip) หรือเป็นเพียงทางผ่านเพื่อไปค้างพักริมหาด อันเป็นจุดหมายปลายทางยอดนิยม ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ปัจจัยทั้งสองไม่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวแต่อย่างใด

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการศึกษาพบว่า กิจกรรมและสถานที่ท่องเที่ยวที่โดดเด่นมีอิทธิพลต่อความตั้งใจท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์มากที่สุด ด้วยเหตุนี้ ผู้ประกอบการหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรควรให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรม และความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยว โดยสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้นต้องให้ความสำคัญกับความหลากหลายของกิจกรรม และผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร รวมถึง การส่งเสริมแนวคิดด้านเทคโนโลยีทางการเกษตร หรือ AGTECH เช่น การทำเกษตรอัจฉริยะ (Smart farm) ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีเพื่อดูแล เก็บเกี่ยว หรือเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร บนพื้นฐานแนวคิด BCG Model อันประกอบด้วย เศรษฐกิจชีวภาพ (Bio Economy) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และ เศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ หรือแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่มุ่งเน้นภูมิปัญญาชาวบ้าน และการดูแลตนเอง อย่างมั่นคงและยั่งยืน

ในขณะเดียวกัน ผลการศึกษายังพบอีกว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวถือเป็นสิ่งจูงใจสำคัญที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามามีส่วนร่วมกับสมาชิกชุมชน ทั้งการเรียนรู้วิถีชีวิตท้องถิ่น การทำเกษตรอินทรีย์ หรือการสาธิตการทำไร่ ทำสวน ผ่านการสังเกต และฟังบรรยายจากปราชญ์ท้องถิ่น ร่วมกับการทำกิจกรรมระยะสั้นที่มุ่งเน้นการลงมือทำ เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึง และเข้าใจอัตลักษณ์ของชุมชนได้อย่างชัดเจนมากขึ้น

2. ผลการวิเคราะห์พบว่า ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมีอิทธิพลต่อความตั้งใจท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวควรให้ความสำคัญกับการเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงระยะทาง และความสะดวกในการเข้าถึงของนักท่องเที่ยว ทั้งจากท่ารถโดยสาร สถานีที่พัก หรือการเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัว ซึ่งอาจต้องมีการจัดเตรียมรถรับส่ง (shuttle bus) หรือ สถานที่จอดรถให้เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว ขณะเดียวกันหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ควรพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนนเข้าสู่สถานที่ท่องเที่ยว ป้ายบอกทาง หรือสัญญาณจราจรต่าง ๆ ที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวและผู้สนใจ

3. แม้ว่าผลการวิเคราะห์จะพบว่า ตัวแปรสิ่งอำนวยความสะดวก และตัวแปรความสะดวก ปลอดภัย ของสถานที่พัก จะไม่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แต่อย่างไรก็ดี ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรควรให้ความสำคัญกับความสะดวกและปลอดภัย ของสถานที่พัก ในกรณีที่แหล่งท่องเที่ยวอยู่ในพื้นที่ห่างไกล รวมถึงการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ร้านอาหาร สถานที่จำหน่ายของที่ระลึก โดยอาจอยู่ในรูปแบบของร้านค้าชุมชน หรือที่พักแบบโฮมสเตย์ (Homestay) ที่ยังคงวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของท้องถิ่น ขณะเดียวกัน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรควรสร้างภาคีเครือข่ายด้านการท่องเที่ยวต่าง ๆ เช่น ด้านที่พัก หรือด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อเสริมศักยภาพให้กับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่เพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

ควรนำวิธีการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงสำรวจไปทดสอบกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรพื้นที่อื่นในประเทศไทย ที่มีบริบทการท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับผลการศึกษานี้ เพื่อให้เกิดองค์ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในประเทศไทยแบบองค์รวมต่อไป นอกจากนี้ ผู้ที่เกี่ยวข้องยังสามารถนำ ชุดปัจจัย EASE ไปใช้ทดสอบกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรหรือการท่องเที่ยวแบบอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบผลการศึกษานี้ได้ ทำให้เกิดองค์ความรู้ที่กว้างขวางขึ้นต่อไป ขณะเดียวกัน ควรเพิ่มการศึกษาเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก หรือการสัมภาษณ์กลุ่มกับนักท่องเที่ยวเชิงเกษตรชาวไทย เพื่อให้เกิดความเข้าใจในแนวคิด และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมการท่องเที่ยว. (2557). *คู่มือการประเมินมาตรฐานคุณภาพ แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร*. (พิมพ์ครั้งที่ 2).

กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.

กาญจนาพร ไตรภพ และพิเศษ ชัยดิเรก. (2563). การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. *วารสารรังสิตบัณฑิตศึกษาในกลุ่มธุรกิจและสังคมศาสตร์*, 6(1), 110-127.

- กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด. (2550). *วันเดียว....เที่ยวประทับใจ*. สืบค้นจาก http://www.prachuapkhirikhan.go.th/_2018/travel_activity/detail/3
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2554). *การวิเคราะห์สถิติ: สถิติสำหรับการบริหารและวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูชัย สมितिไกร. (2563). *พฤติกรรมผู้บริโภค*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธงชัย ศรีเบญจโชติ. (2561). *แผนงานวิจัยการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดจันทบุรี*. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี:จันทบุรี.
- ธนิชชา ชัยชัชวาลประทีป และชวลีย์ ณ ถลาง (2563). ยุทธศาสตร์แบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อดำรงรักษาความเป็นเมืองเป้าหมายของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. *วารสารสังคมศาสตร์*, 9(2), 28-39.
- วิจิตรา บุญแล, เสรี วงษ์มณฑา, ชวลีย์ ณ ถลาง, และกาญจน์ภา พงศ์พนรัตน์. (2564). การศึกษาศักยภาพองค์ประกอบของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดจันทบุรี. *วารสารสมาคมนักวิจัย*, 26(1), 46-55.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2564). *จำนวนครัวเรือนเกษตรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด พ.ศ. 2557 – 2563*. สืบค้นจาก <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/11.aspx>
- อรุณศรี นามสุข. (2553). *การท่องเที่ยวเชิงเกษตรในเขตอำเภอภูเรือ จังหวัดเลย*. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย: เลย.
- Best, J. W., & Kahn, J. V. (1993). *Research in education*. Boston: Allyn and Bacon.
- Biswas, C., Omar, H., & Rashid-Radha, J. Z. R. R. (2020). The impact of tourist attractions and accessibility on tourists'satisfaction: the moderating role of tourists'age. *Geo Journal of Tourism and Geosites*, 32(4), 1202-1208.
- Chen, C. F., & Chen, F. S. (2010). Experience quality, perceived value, satisfaction and behavioral intentions for heritage tourists. *Tourism management*, 31(1), 29-35.
- Cochran, W. G. (2007). *Sampling techniques*. John Wiley & Sons.
- Dar, H. (2018). Satisfaction of Domestic Tourists Visiting Gulmarg in Jammu and Kashmir, India, *International Journal for Recent Trends in Business and Tourism* 2(1), 16-21.
- Dickman, S. (1996). *Tourism: An introductory text* (2nd ed.). Sydney: Hodder Education.
- Dwyer, L., Mellor, R., Livaic, Z., Edwards, D., & Kim, C. (2004). Attributes of destination competitiveness: A factor analysis. *Tourism analysis*, 9(1-2), 91-101.
- Fornell, C., & Larcker, D. F. (1981). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. *Journal of marketing research*, 18(1), 39-50.

- Hair, J. F., Tatham, R. L., & Anderson, R. E. (1998). *Multivariate Data Analysis* (5th ed.). Prentice Hall.
- Haward, J. A. (1994). *Buyer Behavior in Marketing Strategy*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Hossain, M. K., & Islam, S. (2019). An analysis of destination attributes to enhance tourism competitiveness in Bangladesh. *African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure*, 8(2), 1-17.
- Jeyamugan, T. (2018). *Factors influencing tourists' satisfaction in eastern province, Sri Lanka*. Unpublished doctoral dissertation, University of Moratuwa, Sri Lanka.
- Kotler, P., & Armstrong, G. (2016). *Marketing: An Introduction* (13th ed.). Pearson: England.
- Makhdoomi, U. M., & Baba, M. M. (2019). Destination image and travel intention of travelers to Jammu & Kashmir: the mediating effect of risk perception. *JOHAR*, 14(1), 35.
- Mothersbaugh, D. L., Hawkins, D. I., Kleiser, S. B., Mothersbaugh, L. L., & Watson, C. F. (2020). *Consumer behavior: Building marketing strategy*. New York, NY, USA: McGraw-Hill Education.
- Nasir, M., Mohamad, M., Ghani, N., & Afthanorhan, A. (2020). Testing mediation roles of place attachment and tourist satisfaction on destination attractiveness and destination loyalty relationship using phantom approach. *Management Science Letters*, 10(2), 443-454.
- Pattarat. (2564). “ท่องเที่ยวเชิงเกษตร” เทรนด์ที่กำลังมาแรง เมื่อคนเมืองอยากสัมผัสชีวิตชนบท หนี COVID-19. สืบค้นจาก <https://positioningmag.com/1289665>
- Samaraweera, K. G., & Upekshani, T. G. Y. (2019). An empirical analysis to investigate the influence of 5A's on domestic tourists' satisfaction in Hikkaduwa, Sri Lanka. *South Eastern University International Arts Research Symposium -2019At: South Eastern University of Sri Lanka*.